

elfde jaargang nummer 4 | 1970

KLEIO

Een Schoolkrant

„Bevrijdingsnummer”

14 april 1970.

Aan de leden.

In overleg met de V.G.N.-delegatie wordt heden - dinsdag, 14 april 1970 - onderstaand persbericht door het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen aan de publiciteitsmedia uitgezonden.

Het bestuur zal over de ontwikkeling met betrekking tot de eindexamenkwestie vanaf 6 april j.l. in het Kleio-nummer 5, dat in mei a.s. verschijnt, verslag uitbrengen.

Het bestuur.

GEEN SCHRIFTELIJK EXAMEN GESCHIEDENIS DAN NA REGLE EXPERIMENTEN.

Bij de Vereniging van Geschiedenisleraren in Nederland (V.G.N.) was de laatste week groeiende onrust ontstaan naar aanleiding van de beantwoording door staatssecretaris Grosheide van schriftelijke vragen van het Tweede Kamerlid Vonhoff, dd.6 april 1970, met betrekking tot de invoering van een schriftelijk eindexamen in het vak geschiedenis en staatsinrichting.

Het bestuur van de V.G.N. heeft daarop bij de staatssecretaris een audiëntie op korte termijn aangevraagd.

Tijdens deze audiëntie op 13 april j.l. heeft de V.G.N.-delegatie het standpunt van de vereniging nogmaals uitvoerig uiteengezet. Het bleek, dat het antwoord aan de heer Vonhoff door zijn korthed misverstanden heeft gewekt. De staatssecretaris kon het standpunt van de V.G.N. delen en verklaarde dat hij ten aanzien van een centraal schriftelijk eindexamen in geschiedenis en staatsinrichting nog steeds van mening is dat slechts door de resultaten van experimenten kan worden vastgesteld of een dergelijke examenvorm in de toekomst kan worden ingevoerd. Bij de organisatie en de evaluatie van deze experimenten zal de Vereniging van Geschiedenisleraren in Nederland zeer nauw worden betrokken. De V.G.N.-delegatie heeft zich daarmee akkoord verklaard.

TEN GELEIDE:

Enige jaren geleden stelden leerlingen van het Comenius Lyceum - thans Berlage scholengemeenschap - te Amsterdam onder leiding van Drs. G.J. Gerbscheid een herdenkingsnummer '40-'45 voor hun schoolblad samen.

De redactie van Kleio is van mening dat dit nummer als voorbeeld van zelfwerkzaamheid der leerlingen kan dienen. Derhalve legt de redactie deze proeve aan U voor als bijlage van de volgende Kleio-aflevering, die o.m. enige beschouwingen over Wereldoorlog II zal bevatten.

Wellicht zal dit voorbeeld navolging vinden, daarom wordt enige literatuur hieronder genoemd.

Red.

Literatuur:

De Jaren '40-'45 (Bezige Bij) L. de Vries, Drs. A.H. Paape, H. de Vries

De ondergrondse pers 1940-1945 (Nijhoff) L.E. Winkel

Het Woord als Wapen, keur uit de Nederlandse ondergrondse pers 1940-1945 (Nijhoff)

'40-'45 Propaganda en Pers, documentatiemap (Joachimsthal)

Het ondergrondse Vrij Nederland 1940-1945 (Het Wereldvenster)

Dagboekfragmenten 1940-1945 (Nijhoff)

Stemmen Buiten de tijd (Bruna) H. W. Bähr

Houzee kameraad! (Arbeiderspers) J. A. A. Aarse, B. Marinus

Visioen en Werkelijkheid, de illegale pers over de toekomst der samenleving (Daamen) onder redactie van B. Bakker D.H. Couvée en J. Kassies

Uit de bezettingstijd 1940-1945 Zwarte Handel (Holland) A.J.A.C. van Delft

Kleio nr. 3

inhoud

1940-1970

tijdperk van tegenstellingen

Aan Kleio nr. 4 is om boven omschreven redenen doelbewust voorrang verleend.

Kleio nr. 5

inhoud

twee Brugklasexperimenten

I Geschiedenis in vrij tempo in de Brugklas

II een abnormale bespreking van een paranormaal boek.

Memoriseren

De Penningmeester van de P. A. -commissie der V. G. N. vroeg ons het volgende mee te delen:

"Latijns Amerika in de 20e eeuw" is uitverkocht.

De volgende uitgaven zijn nog voorradig:

Tolerantie in de 16e eeuw - f. 2, 75

De groeiende gestalte van tropisch Afrika - f. 4, 90

Europa en de Arabieren - f. 4, 90

Postacademica - f. 9, 10

Besteladres: Penningmeester P. A. -commissie der V. G. N. Den Haag
gironummer 527314

Hebt U ooit geknutseld met STUDIETOETSEN brugklas?
Duik dan onmiddellijk in Uw archief en zend omgaand
Uw probeersels ter inzage aan:

Dr. M. J. H. Post,
Churchilllaan no. 4,
Bergen op Zoom.

U krijgt dan tijdens het volgende schooljaar een voorlopige
collectie items over het ingezonden onderwerp toegezonden
(kandidaastelling voor deelname aan prae-test ook mogelijk)

ER IS IN DE GAUWTE

ter slotbijeenkomst een plan ontworpen om praktische verworvenheden als toetsen e. d. ter beschikking te stellen van alle belangstellenden. Als de conferentiegangers hiervan nu eens spoedig de nadere uitwerking in Kleio zouden kunnen vernemen, zouden de initiatiefnemers velen aan zich verplichten en was er nu eens iets héél praktisch uit de bus gekomen, schreef Narcolepticus in Kleio van november j.l. over de laatste Pietersberg-conferentie.

Daar gaat ie dan, want er staat een interessant toetsen-project op stapel. Gieles heeft woord gehouden en de kat de bel aangeboden. Liever gezegd drie bellen, want naast het initiatief van de conferentie, om tot een toetsen-pool te komen, was er bij de voorzitter van de V. G. N. een schrijven van dhr Solberg, directeur van het Centraal Instituut voor Toetsenontwikkeling (CITO), binnengekomen, waarin deze om medewerking verzocht aan de ontwikkeling van geschiedenis-toetsen.

Bovendien was in de boezem van de Brugklascommissie van de V. G. N. vraag gerezen naar toetsingsmogelijkheden van de op stapel staande programma's.

Na het gebruikelijke overleg kwam er een geheel plan uit de bus en wat misschien belangrijker is, werd een financie-ringsmogelijkheid geschapen door het CITO, dat de reis- en verblijfkosten zal dragen en voorlopig enige werkuren zal vergoeden van een werkgroep.

Gieles rust sindsdien op zijn lauweren, op deze lauweren althans. Maar de initiatiefnemers waren de sigaar, want de heren van Dongen en Kuggeleijn werden opgetrommeld om samen met Dr. Post van de Brugklascommissie de werkgroep te vormen onder auspiciën van het CITO. En zo gaan eens in de veertien dagen in de "Commanderije" te Arnhem een serie geschiedenistoetsen onder de loop en grotendeels voor de bijl met het doel, een acceptabele serie op te bouwen, die niet alleen vraagt naar kennis, maar ook naar historisch inzicht en mogelijk naar historisch besef, attitude, vaardigheden en wat dies meer zij.

Het plan is namelijk: vóór het schooljaar 1971/72 een uitgekiende toetsenverzameling, gaande van prehistorie tot rond 1500 ter beschikking te stellen van de geïnteresseerden, zodat praktisch iedere brugklasleraar daaruit een serie proefwerken kan distilleren. Dit lijkt een klein projectje in een ver verschiet, maar de werkgroep zal juichen, als het lukt in augustus 1971 een goede serie brugklastoetsen van stapel te doen lopen, want wat moet er zoal niet gebeuren? Eerst moet er een verzameling worden aangelegd van de bestaande brugklastoetsen. Een 1000-tal is reeds bijeengebracht, maar dit blijkt bij lange niet voldoende. Stuur daarom Uw probeersels: alles kan dienen.

Dan moet die verzameling worden gerubriceerd en geanalyseerd, zodat b.v. doublures en lacunes aan het licht komen. Die moeten worden weggewerkt b.v. door bestaande items te combineren en nieuwe items uit te broeden.

Stuur daartoe ideeën: alles kan helpen.

Tenslotte moeten de zo tot stand gekomen series items in het schooljaar 1970-71 op hun bruikbaarheid getest worden op allerlei typen van scholen, kris kras door het land. De deskundigen van het CITO zullen dan middels een analyse van de resultaten van deze prae-test helpen een uitgeprobeerde toetsenverzameling gereed te krijgen vóór het schooljaar 1971-72.

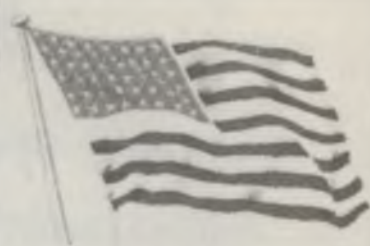
Maar dit betekent dat uiterlijk in augustus a.s. de eerste voorlopige serie items over de prehistorie de deur uit moet voor de prae-test, in september a.s. gevolgd door "Oosterse Volken", in oktober a.s. door "Grieken" enz.

Het is dus kort dag en U begrijpt het wel: snelle hulp is dubbele hulp.

V. van Dongen, H. Kuggeleijn, M. Post.

DE VLIEGENDE HOLLANDER

VERSPREID DOOR DE GEALLIEERDE LUCHTMACHT

LAATSTE NUMMER, 10 MEI 1945

DUITSCHLAND CAPITULEERT

In den nacht van Zondag 6 op Maandag 7 Mei 1945 ondertekenden generaal Jodl en admiraal Von Friedeburg op het Geallieerde Hoofdkwartier te Rheims de overeenkomst waarbij alle Duitse strijdkrachten zich onvoorwaardelijk overgaven. Midden tegenover de Duitse gedelegeerden zit de chef van Eisenhowers staf, generaal Bedell Smith. Vierde van rechts is de Russische vertegenwoordiger, generaal Soeslparow.

Het Derde Rijk ondertekent de onvoorwaardelijke overgave — eerst te Rheims, dan te Berlijn

In een eenvoudig klasselokaal van een Franche ambachtsschool in de buurt van Rheims heeft Duitsland zich onvoorwaardelijk overgegeven. Tegen een achtergrond van het verlichte stafkaarten zaten vijftien mannen rond een oude gesleten tafel, die de sporen droeg van honderden scholieren, die er met hun messen in hadden zitten kerven. Voor de fotografen en filmoperateurs was een speciale verlichting geïnstalleerd, die de gezichten der deelnemenden scherp afteekende. Aan den muur een kalender met den datum: 7 Mei 1945.

Keitel, chef van het Oberkommando der Wehrmacht gedurende dezen Wereldoorlog, ondertekent te Berlijn Duitslands onvoorwaardelijke overgave

XH122

Van de eene zijde der tafel zitten de drie Duitschers, Admiraal von Friedeburg, Generaal Jodl en zijn adjudant. Tegenover hen zitten Gen. Bedell-Smith, Chef van den Staf van Generaal Eisenhower, de Franche Generaal Sevez, de Russische Generaal Soeslparow en nog enkele andere hoge officieren en tolken. Zestien vertegenwoordigers van pers en radio zijn aanwezig.

Half drie 's morgens komt de Geallieerde delegatie binnen. Generaal Smith, de vertegenwoordiger van Gen. Eisenhower, het laats. De sterke verlichting maakt het warm in de volle kamer. Om precies 2 uur 39 komen de Duitse gedelegeerden binnen en blijven stram achter hun stoelen staan tot Generaal Smith hen een teeken geeft, dat zij kunnen gaan zitten. Zij zijn in uniform en zien er uitgeput uit. Generaal Smith vraagt hun of zij de betekenis van het te onderteekenen document ten volle begrijpen. Nadat de vraag vertaald is, antwoorden zij bevestigend.

Er wordt verder geen woord gesproken en zonder een minuut te verliezen worden de papieren in verwoud onderteekend. Om 2 uur 40 heeft Duitsland gecapituleerd.

IN DE RUÏNES VAN BERLIJN

Op 8 Mei arriveerden in Berlijn hoge Geallieerde vertegenwoordigers, teneinde in de hoofdstad van het voormalige Derde Rijk Duitslands capitulatie te bezegelen. Met eenige moeite werd een gebouw gevonden dat niet geheel of grotendeels verwoest was: de Technische School in Karlsdorf. Russen, Engelsen en Amerikanen voerden er besprekingen tot over alle punten overeenstemming was bereikt. Toen, kort na 12 uur, mochten de Duitschers binnenkomen. Voor het Duitse leger zou veldmaarschalk Keitel teekenen, voor de marine admiraal von Friedeburg, voor de luchtmacht generaal Stumpf.

Voor de ondertekening kwam Keitel binnen in vol ornaat, met zijn maarschalkstaf in de hand. Luchtmaarschalk Tedder, die aan Geallieerde zijde onderteekenen zou, tezamen met maarschalk Zjoekow, met generaal Spaatz van de Amerikaanse Luchtmacht en generaal Delattre de Tassigny als getuigen, stelde Keitel de vraag: "Hebt U dit document van onvoorwaardelijke overgave ontvangen? Zijt ge bereid, het te onderteekenen en de orders stipt uit te voeren?" Keitel antwoordde: "Jawohl." Hij vroeg toen nog of de in werking stelling 24 uur kon worden uitgesteld.

Het antwoord was: "Sie können gehen."

De overwinnaar! — Generaal Dwight D. Eisenhower heeft zich in dezen oorlog een strateeg getoond van groot formaat. Hij heeft zich vooral groote verdiensten verworven door de wijze waarop hij het team van briljante generaals dat onder hem werkte, bijeen wist te houden en te inspireren

DE OORLOG IN KORT BESTEK TOT EN MET APRIL 1944

- 1 sept. 1939 - Duitsland valt Polen aan. Daarom verklaren Engeland en Frankrijk Hitler de oorlog. Polen wordt in 3 weken (bombardebement Warschau) verdeeld tussen Duitsland en Rusland.
- 9 april 1940 - Duitse inval in Denemarken (capituleert onmiddellijk) en Noorwegen: 3 maanden strijd, vooral om ertshaven Narvik.
- 10 mei 1940 - "Blitzkrieg" tegen Nederland (5 dagen, Rotterdam), België (2½ week) en Frankrijk (6 weken). Tankstoet door Ardennen, maar ontsnapping bij Duinkerken: 350.000 geallieerden gered. Churchill premier geworden, weigert vrede. De Gaulle in London tegenover Vichy-Frankrijk.
- aug-okt. 1940 - "Battle of Britain": veel luchtaanvallen (coventry) maar geen Duitse invasie. U.S.A. officieel neutraal maar levert Engeland materiaal ("Lend-lease Act"); Italië valt aan in Afrika en op Balkan, maar lijdt nederlagen. Duitsland redt prestige van "As Rome-Berlijn": Joego-Slavië (bomb. Belgrado) en Griekenland. Afrikakorps.
- 22 juni 1941 - "Operatie Barbarossa": inval in Rusland. Grote overwinningen tot in Leningrad, tot 35 km. van Moskou.
- 7 dec. 1941 - Japanse overval op Pearl Harbour: oorlog in Pacific. Overwinningen o. a. Singapore 15-II en Java 8-III tot aan koraal-zee 8 mei 1942. Daarna Amerikaanse tegenoffensieven ("Island hopping").
- 1942 - "Battle of the Atlantic": U-boten brengen geallieerde convooien grote verliezen toe. U.S.A. gaat (o. a. "Liberty-") schepen in serie bouwen.
- nov. 1942 - Slag bij El Alamein; Amerikanen landen in Marokko: de "As" uit Afrika verjaagd, 13 mei 1943.
- febr. 1943 - Na vijf maanden strijd Duitse capitulatie in Stalingrad. Terugtocht begint ("elastisch front verkorten").
- 10 juli 1943 - Landing op Sicilië, daarna Zuid Italië. Nieuwe Italiaanse regering capituleert (8 sept.) maar Duitsers vechten fel (o. a. Monte Casino).
- 6 juni 1944 - Na langdurige voorbereiding en verkenning (Dieppe!): invasie in Normandië. Bevrijding Parijs (24-8), Brussel (3-9), Maastricht. In Holland: dolle dinsdag.
- 17 sept. 1944 - Slag om Arnhem. Daarna: Walcheren; Overloon.
- 16 dec. 1944 - Duits Ardennen offensief. Tevens raket-aanvallen op Engeland: V-1 en V-2.
- maart 1945 - Amerikanen bij Remagen, Engelsen bij Wezel over de Rijn, Russen bij Berlijn.
- april 1945 - Roosevelt sterft; ontmoeting Amerikanen en Russen aan Elbe; zelfmoord Hitler.

KALENDER VAN GEBEURTENISSEN VANAF DE INVASIE

JUNI 1944

- 6 Invasie der geallieerden op de Normandische kust (D-day).
- 10 De beeldhouwers Gerrit v. d. Veen en Johan Limpers doodgeschoten.
8.000 telefoonaansluitingen te Amsterdam verbroken.
- 15 De eerste vliegende bommen op Engeland.
- 27 "Bibliotheca Rosenthaliana", de wereldberoemde verzameling Joodsche boeken, door de Duitsers geroofd.

JULI 1944

- 12 Alle bewoners van den Noorden IJpolder krijgen bevel zich gereed te houden wegens mogelijk inundatie-gevaar.
- 20 Moordaanslag op Hitler.
- 21 Razzia's op jonge mensen voor arbeid in Duitschland begonnen.
- 25 Uitgaansverbod te Amsterdam na tien uur des avonds.
- 30 Doorbraak der Amerikanen bij Avranches.

AUGUSTUS 1944

- 10 Beperking van het spoorwegverkeer.
- 15 Invasie in Zuid-Frankrijk; geallieerden aan de Seine.
- 22 Brussel, Rijssel en Gent gebombardeerd.
- 27 Parijs bevrijd.

SEPTEMBER
1944

- 4 Brussel bevrijd; uitgaansverbod te Amsterdam vervroegd tot 21.30 uur.
- 5 Dolle Dinsdag; uittocht van Duitsers.
Evacuatie van N. S. B. -ers. Uitgaansverbod na 20.00 uur.
- 6 Postverkeer praktisch stopgezet.
- 7 Telegraafverkeer verbroken.
- 12 Beperking tramverkeer.
- 17 Luchtlandingen o. a. bij Arnhem.
Spoorwegstaking; Maastricht bevrijd.
- 21 Begin verwoesting havens en Schiphol.
- 22 Strijd bij Arnhem geëindigd.

OCTOBER 1944

- 7 Begin leegrooven Telegraafkantoor.
- 9 Electriciteitslevering aan particulieren beëindigd. Tramverkeer stopgezet.
- 17 Oproep tot aardappelrooien in Drente.
- 23 Centrale keukens beginnen massale voedseluitreiking.
- 24 29 burgers in de Apollolaan gefusilleerd.
- 25 Gaslevering aan particulieren stopgezet.

Uitnodiging

tot bijwoning van
een gezamenlijk
Kerstfeestje

Toegangskaartjes:

- 1 5 aardappelen
- 2 min. 2 cm. kaas o.d.
- 3 2 sneedjes brood.
- 4 1 turf o.d.
- 5 Eetbaarestrategie.

GEEN ÉÉNE MOF
DOODSCHieten.

MAAR TWINTIG JAAR LANG
ERSATZ LATEN VRETEN!

Van deze uitnodiging wordt er een afgetrokken tegen de muur!

Onze zoon moet op konde te weten
hoe een tram er uit ziet, waar een knopje
voor het licht wordt ingedrukt of wat je met de
telefoon doet.

M.H

NIG VAN DER MEET

TETPOEST

BINNEN WEG 31 BENNEBROEK.

VERBERGT WAPENS

ACHTER IN ZYN TIEN GROOTE
GARAGE.

SPOED GEWENSCHT.

In perceel Timorstraat 22 zijn nog 2 raais
toestellen is te dat bekend

in perceel Delistraat ^{en 24 f} 22 houdt zich een
jongman van 24 à 25 jaar verborgen
Rijs genaamd Een N. S. B. en

Sicherheids Dienst

M. H

Nog steeds gaat men.
Kaan voort, met het helpen

van Duitsers aan
burger kleren om te
deserteren.

Rooijers

Zij woont
Gronjestaat 123

IK GEEF MY OOK OP VOOR
DUITSCHLAND. ZE ZEGGEN
DAT HET GRAS JAARVEEL
BETER IS DAN HIER!

Menne voor den winter

Men moet daarfeschkaart bij re in
de vthkaart en braad re met de
kolenkaart heerlijk bruin. De
aardappelkaart legt men in de
bosterkaart en laat dit langzaam
smelten op de potrookkaart. Dan
warmt men de toffiekaart en voert
de melkkaart en de stakerkaart en
aan toe en dompelt de broodkaart
er bij. Na het eten vage men de
mond af met de dektielkaart.
Smakelijk eten.

NOVEMBER
1944

- 1 Houtbestrating, houten bruggen en huizen worden door burgers voor brandstof gesloopt. Boomen gerooid.
- 3 Duitschers rooven radio-afdeeling Telegraafkantoor.
- 11 Rijnaken met weggevoerde Rotterdammers passeeren Amsterdam.
- 26 Geallieerde luchtaanval verwoest hoofdkwartier "Sicherheitspolizei" in Euterpestraat; 54 burgers gedood.

In November 1944 werd men "verblijd" met de "wonderkacheltjes". In deze kacheltjes, die van een simpele constructie waren, werd de schoorsteentrek, die de normale kachels altijd goed deed branden, op zeer ingenieuze wijze aangewend; met meer of minder succes overigens.

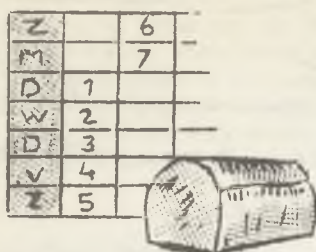
Naar verluidt was dit noodkacheltje een vondst van een Nederlands ingenieur. Dit bedenkfel heeft de menschen vaak tot wanhoop gebracht, maar er toch ook voor gezorgd, dat met een minimum aan brandstof "maaltijden" konden worden gekookt.

DECEMBER 1944

- 1 Duitschers vorderen 77 motorwagens, 56 bijwagens en vele onderdeelen der Gemeentetram.
- 3 Broodrantsoen op 1000 gram per week gesteld.
- 10 Electriche Centrale Noord door Duitschers onklaar gemaakt.

JANUARI 1945

- 4 Oproep aan alle mannen van 18-40 jaar zich voor arbeid in Deutschland te melden.
- 5 Spiegheleschool in brand gestoken.
- 6 Zes politieke gevangenen voor Spiegheleschool gefusilleerd.
- 7 Aanslag bij lokaal van het Arbeidsbureau.
- 15 Iedere inwoner ontvangt toewijzing 3 kg. suikerbieten wegens gebrek aan aardappelen.
- 18 Elf ambtenaren Gewest. Arbeidsbur. gefusilleerd. 125 Politie mannen van hun bed gelicht.
- 27 Aanslagen op transformatorhuisjes. Broodrantsoen verlaagd tot 500 gram per week.

FEBRUARI 1945

- 2 Vuilverbranding stopgezet, rioleeringsmoeilijkheden. Elken dag dooden bij sloopen van huizen voor brandstof.
- 6 Electriche Centrale Noord geheel stopgezet.
- 14 Gemeente organiseert de lijkbezorging. Vervaardiging kartonnen doodkisten; "wisselkisten" ingevoerd.
- 22 IJsellinie voor burgerverkeer gesloten; voedselaanvoer uit het Oosten derhalve onmogelijk.
- 27 Eerste verstrekking brood en margarine Zweedsche Roode Kruis.

MAART 1945

- 8 54 politieke gevangenen op Rozenoord bij Amsteldijk gefusilleerd als represaille wegens aanslag op politiegeneraal Rauter te Woeste Hoeve.
- 12 36 Politieke gevangenen in Weteringplantsoen gefusilleerd.

31 December 1944.

Suiker, per kilo f 45.=
boter, per pond " 30.=
brood, per stuk " 14.=
spysolie, per flesch " 45.=
anthraciet, per mud " 225.=
cohes, per mud " 140.=
petroleum, per liter " 70.=
aardappelen, per mud " 200.=

19 Maart 1945.

door ons gemaakt.

10 pond tarwe en
10 pond havermaalt
voor 1 mud cohes
en
15 kg aardappelen en
15 kg rode biet
voor 1 mud cohes
(voor roodbaachel).

24 Maart 1945

1 ons kaffie en
4 pond tarwe
voor 1 paar

kandemkventjes (1½ jaar)

7 April 1945

1 pond boter en
6 pond tarwe
voor 1 mud cohes.

begin Maart 1945.

Suiker, per kilo f 125.=
boter, per pond " 125.=
brood, per stuk " 40.=
spysolie, per flesch " 125.=
anthraciet, per mud " 500.=
aardappelen, per mud " 500.=

Sonnenlijst 9-14 April 1945

personen van 4 jaar af:

600 gram brood

personen van 0-4 jaar:

400 gram brood

250 gram kandelmeel

iedereen:

1 kg aardappelen

1¼ kantraan vleesch

1 ons kaas

3 kg suikerbieten

2 Mei 1945

aarvang " doodsch bombardementen"

op Amsterdams

Sonnenlijst 7-12 Mei 1945

iedereen: 400 gram brood,

biscuit of taai

125 gram vleesch

0-4 jaar ½ pond suiker

that's all!

Honger herinneringen

Wat doe je als 14-jarig gymnasiast in een hongerwinter, als je 15 km van school in Rotterdam woont, er geen vervoer meer is en je fietsje met tuinslang om de wielen het begeeft? In september probeer je het nog 2 dagen en dan kan het niet meer. Als het hele dorp uitloopt om langs landweggetjes wilgen te kapen, doe je met een paar vriendjes mee. Een oude appelboom in de tuin moet er ook aan geloven. Zelfs steken ze in een polder moeizaam turf! Caesar en de Griekse grammatica blijven ondanks aansporingen dicht. De oorlogsberichten zijn veel boeiender. Dan: 13 maart '45, 05 30 lawaai aan de huisdeur. Even later word ik in bed beschenen door de zaklantaarns van 2 man "Grüne Polizei" Razzia! Ze vinden me te jong en te klein en ik mag rillend van schrik blijven liggen. Uit het dorp worden + 200 mannen meegenomen.

De volgende dag gaat het gerucht: tuinder Q gaat vanmiddag zijn eerste oogst witlof verkopen. Een per gezin, boven de 15, mag komen.

Weldra sta ik, sinds een maand 15 jaar, in een steeds langer wordende rij, ik ben ongeveer nr. 80. Eindelijk begint de verkoop, eindelijk mijn beurt. De tuinder ziet me: "Jij niet, jij bent te klein. "Ik ben 15". "Waar is je persoonsbewijs dan?" Tja, dat heb ik niet. Het wordt niet meer uitgereikt de laatste tijd. Ineens schiet me iets te binnen. "Mag ik het trouwboekje van mijn ouders komen brengen?" "Nou vooruit dan maar". De voorraad is haast op, maar warempel hij be-
waart wat tot ik terug kom. Dat valt mee!

Zielsgelukkig ga ik "met lof" en trouwboekje weer terug. Dat wordt een betere maaltijd dan de pannenkoeken van suikerbieten pulp of roggepap in water gekookt. Ja, maar we hebben het nog niet op of moeder, de helft van haar oorspronkelijke gewicht, moet met maagpijn naar bed.

Een van de zusjes is al lang ziek. Wat een redding als we een paar weken later op een avond bezoek krijgen van "een illegale" die zegt dat op advies van de huisarts de K. P. ons een bewijs geeft dat voortaan iedere ochtend 06 30 een liter melk mogen gaan halen bij een boer 3 km bij ons vandaan. We voelen ons de koning te rijk.

De jeugd in Amsterdam.

De zorg voor de jeugd is een apart probleem. Half december krijgt men nog maar 1/5e, in februari 1/8e deel van de normale 2500 voedselcalorieën per dag. Voor de kinderen organiseert nu het Inter Kerkelijk Bureau noodvoedselvoorziening-transporten naar pleegouders in het noorden en het oosten van het land. Scheepsladingen babies verlaten voor onbepaalde tijd de stad. In totaal verlaten ruim 7500 kinderen op deze wijze Amsterdam. Voor de achterblijvenden wordt met grote moeite het onderwijs gaande gehouden tot het in februari niet meer dan 2 maal 2 uur per week bedraagt voor het bespreken van huiswerktaken, gymnastiek (om in beweging en dus warm te blijven!) In ieder geval verzuimt tot 40% der leerlingen door ziekte, om kolen te zoeken, hout te hakken of om suikerbieten te halen. Voor maximaal 1500 kinderen die er het ergst aan toe zijn, weten huishoudschool-leraressen nog een extra maaltijd te bereiden.

Dan komt April. Het front raakt weer in beweging. De geallieerde zijn de Rijn overgestoken en trekken de Achterhoek binnen. De Canadezen bevrijden op de tweede Doetinchem, de 16e Groningen en op de 18e zijn ze in Harlingen en bij de kop van de Afsluitdijk. Aan de andere kant daarvan zetten de Duitsers op de 17e de Wieringermeerpolder onder water. In Amsterdam waar de nood het hoogst is, heeft men sinds 1 April, eerste Paasdag, een noodbrug over het IJ gereed, nu de ponten niet meer varen kunnen. Ondertussen is "Gemeentewerken" in het geheim ook bezig aan een tribune en een spreekgestoelte voor de bevrijding!

Als die nog komt ... na stroom en gas dreigt ook de waterleiding verstek te laten gaan en op 24 April staken de gaarkeukens de voedsel-uitdeling, er is niets meer. Waarom komen de geallieerde nog niet? Na harde gevechten bij Zutphen

en Deventer tegen jeugdige S. S. -ers is men immers de IJssel over en bereikt de 17e Apeldoorn. Maar in de Gelderse vallei; bij de Grebbelinie stagneert de opmars. Waarom dan toch? Kunnen of willen ze niet vlugger?

Achteraf blijkt inmiddels dat geheime contacten zijn gelegd via bemiddelaars uit I. K. B. en verzet tussen Seiss Inquart, die zich in de toekomst hoopt te dekken, en de geallieerden. Besprekingen in Den Haag en Londen, avontuurlijke crossings over de rivieren komen te pas aan het Duitse voorstel: staking van opmars en dan hulp verlening ter leniging van de hongersnood. Zo niet dan verdere vernietiging van de Nederlandse kustprovincies door de troepen van de nieuwe commandant (sinds 7-4) der

"Festung Holland" Blaskowitz. De "Grote Drie" moeten er aan te pas komen voor - na 10 dagen angstige spanning - Eisenhower gemachtigd wordt zelfstandig te beslissen. Op 28 April komt dan rechtstreeks contact tot stand tussen Duitsers en geallieerde autoriteiten in de buurt van Amersfoort. Daardoor kunnen de eerste voedsel-droppings plaatsvinden: een ongelooflijk maar ook onvergetelijke gebeurtenis voor ieder die dat na zo'n winter nog mee mag maken... DE BEVRIJDING is een feit.

MEDEDELINGEN

Dinsdag 1 Mei. Berlijn meldt: Hitler is dood. Admiraal Doenitz volgt hem op. Graaf Bernadotte keert in Stockholm terug. Veldmaarschalken List, Von Leeb en admiraal Horthy gevangen genomen. Russen veroveren Brandenburg en Stralsund. Patton aan de Inn bij Braunau. Geallieerde ontmoeten troepen van Tito bij Triëst. Geallieerde landing op Borneo (vgl. Japanners: bij Tarakan).

Twee Duitse officieren zijn gekomen naar het geallieerde hoofdkwartier in Caserta om de onvoorwaardelijke overgave te ondertekenen voor ruim 1 miljoen Duitsers. (Tot zover "De Vliegende Hollander, 4 Mei 1945)

VAN OVERAL

Tusschen 23 en 30 April zijn in België 43.805 bevrijde krijgsgevangenen aangekomen.

Hierbij waren 983 Nederlanders.

Volgens Himmler heeft Hitler een be-roerte gehad. Volgens Doenitz is hij den heldendood gestorven. Volgens Hans Fritzsche heeft hij zelfmoord gepleegd. Wie volgt? ?

De rantsoenen der Amerikaansche soldaten in Europa die lichten dienst uitvoeren, zijn met 10% verminderd ten einde voedsel beschikbaar te maken voor bevrijde krijgsgevangenen en slavenarbeiders.

Voor het eerst sinds vele jaren landde op 2 Mei een Britsch burgervliegtuig in Zwitserland. Het bracht doctoren en verpleegsters naar het concentratiekamp Belsen.

VOLK EN VADERLAND

27 April 1945

NATIONAAL-SOCIALISTISCH WEEKBLAD
Redactieadres: Maliebaan 31, Utrecht

13e jaargang No. 17

GESTENCILDE LEUGENS!

Zes jaar lang heeft de brave burgerij gekreund over vermeende onderdrukking van de vrije meningsuiting onder de Duitsche bezetting. In waarheid kan ieder eerlijk journalist getuigen, dat van

eenige voor-censuur nimmer sprake is geweest en dat hij binnen de perken van zijn verantwoordelijkheid voor orde en rust talloze problemen aan kon snijden.

Staan wij voor de grootste tragedie aller tijden?

Inderdaad: voor den oppervlakkigen toeschouwer staat de zaak van het nationaal-socialisme er slecht voor. En hij vraagt zich met dezelfde oppervlakkigheid af, waarom Duitschland nog verder tegenstand biedt. Daartegenover staan wij met ons onwrikbaar geloof en vertrouwen in den Führer die eenerzijds zijn door het Lot reeds zoo zwaar beproefde volk ook tot het brengen van het laatste en hoogste offer durft oproepen, omdat hij weet, dat een Duitsche capitulatie voor het hartelooze joodsche kapitalisme duizendmaal erger is dan een Duitsche ondergang in eere, anderzijds de middelen en mogelijkheden weet om aan den rand van den afgrond de krijgskansen definitief, en dan voor de laatste maal, te doen keren. Het is te begrijpen- en zelfs te billijken-dat de groote meerderheid der bevolking in het hongerende Westen deze laatste mogelijkheid terzijde schuift en alleen maar op een spoedige "bevrijding" hoopt. Bevrijding betekent voor de groote massa momenteel alleen nog maar een vijf-kilo-pakket van de een of andere instantie van het internationale Roode Kruis. Wat dat betreft krijgen de geallieerde "bevrijders" gemakkelijk werk. Met een paar pakjes Engelsche biscuits zal Englands laffe rol in de Meidagen van 1940 vergeten zijn; zien de Tommies kans er nog een half pond boter bij te leveren, dan zijn ook de duizenden dooden en gewonden bij Britsche bombardementen-bij-vergissing, vergeten en vergeven. Geef het volk brood en spelen, zoo luidde reeds de leuze van Keizer Nero. Ach, aan de spelen zal het ook wel niet mankeren. We weten reeds dat de Koningin een mijnwerker zoo maar zijn zwarte werkershand heeft gedrukt, dat een ondergedoken jodin haar de eerste bloemen aanbood, dat ergens groote maaltijden te harer eere zijn aangericht maar zelf meegebrachte broodjes werden genuttigd en tenslotte dat het eerste kievitsei haar met een vliegtuig naar Engeland is achterna gebracht. Het is de bedoeling, dat hongerend Nederland bij het vernemen van zoveel zelfverloochende eenvoud en bloedlooze romantiek straks met daverend gejuich het geheele oude regiem-generaal Biesterfeld als voormalige S. A. -man inclus-op de puinhoopen van ons vernielde vaderland welkom heet. Wat wil men tenslotte verwachten van een door den oorlog geestelijk ontredderde massa, menschenleeftijden lang door het kapitalisme uitgebuit en geknecht, en nu nog de soldeniers van datzelfde harteloze kapitalisme toejuichend, omdat ze als jodenfooi een half wittebroodje meebrengen? In vertrouwen en eerbied schouwen wij in dit ernstige uur naar den Führer. God sta hem bij.

NIEUW NEDERLAND

Christelijk Cultureel Sociaal Dagblad

Voortzetting van „Klein maar Dapper”

EERSTE EDITIE

“He is little but brave”

ZONDAG 6 MEI 1945

PROCLAMATIE van den Commandant der Binnenlandische Strijdkrachten

Van het hoofdbureau van Politie
bericht men ons:

"Aan de bevolking dient te worden bekendgemaakt, dat de Duitsche legerleiding aan de Duitsche troepen in het Westen nog geen bevel tot capitulatie heeft gegeven. Over de wijze van capitulatie worden tusschen de Geallieerde legerleiding en de Duitse leden nadere besprekingen gevoerd. De Bevolking dient zich voorshands van iedere demonstratie te onthouden."

TOT NEGEN UUR BUITEN

Naar wij van de Nederlandsche politie vernemen mag het publiek zich heden avond tot 9 uur op straat bevinden.

Arisch.

Een grote laars, een plumpe voet,
Een barse mond, een hand met bloed,
Een leugentong, een huid van eelt,
Een worm, wanneer er één beveelt,
Een vecht-machien, dat Arisch is,
Da's 't ras, waar Duitschland trots
op is.

Reiziger doet Berlijn.

Geen week geleden kwam ik hier
En vond een stad vol ijlend leven.
Nu kijk ik weer uit het portier:
Verrek, waar is Berlijn gebleven!?
(Beiden uit Rood-Wit-Blauw, slotn.)

HULDE AAN HEN DIE VIELEN

Sedert den vroegen ochtend van dezen zoo verheugenden dag is Amsterdam in gespannen afwachting aan de komst der bevrijdende troepen. Overal zijn vlaggen uitgestoken en schier iedereen heeft zich getooid met de nationale kleuren. Bijzonder ontroerend was de wijze, waarop het publiek hulde bracht aan de gevallen strijders op het binnenlandische front. Op de plaats, in het Weteringplantsoen, waar kortgeleden eenige tientallen politieke gevangenen voor het Duitsche vuurpeleton zijn gevallen, was de stedelijke vlag halfstok geheschen.

Zwijgend werden duizenden bloemen neergelegd en een lange stoet defileerde urenlang langs deze plek. Velen konden hun tranen niet bedwingen)

(tot zover Nieuw Nederland)

Ons land is als dit Kabinet:

Eerst was het vrij, nu is 't bezet!

't Is hier als in de Nederlanden;

Veel wind en veel offeranden,

Ook hier wacht men in stille wijding

Op het moment van de bevrijding!

Alles, en zoo ook in ons Land

Komt onder zware druk tot stand.

Doch onder 't zuchten dat wij hooren

Wordt er een schoone Hoop geboren-
Tenslotte geldt voor allebei:

Heel spoedig zijn wij weder vrij!

Hoe opgelucht zult Gij u voelen

Als Gij het vuil weer weg ziet spoelen.

(Dit illegaal gedichtje werd op het toilet van "De Nederlandsche Omroep" gevonden)

NIEUW NEDERLAND

Christelijk Cultureel Sociaal Dagblad

EERSTE EDITIE Voortzetting van „Klein maar Dapper”

“He is little but brave”

1e JAARGANG No. 2 . Dag.

Dinsdag 8 Mei 1945

ZE ZIJN GEKOMEN !

In edelen wedijver
naar Amsterdam

Wilde geruchten deden gister ochtend de ronde in de stad. Ze komen wél... ze komen morgen... ze komen vanavond. De hardnekkigen, die ondanks deze geruchten al bij het ochtendkrieken aan de Berlagebrug postgevat hadden, kregen gelijk. Om half één rolde het eerste geallieerde legervoertuig de stad binnen, onder een enthousiasme, dat waarlijk onbeschrijfelijk was. Het was een kleine patrouille bestaande uit enkele Brenguncarriers en wat motoren, behorende tot de verkenningsafdeeling van het 49ste regiment van het eerste Canadeesche leger.

De manschappen zijn echter Engelschen, die bij dit leger, dat onder bevel van generaal Crerar staat, zijn ingelijfd.

Een oogenblik spreken wij met één hunner, "We hadden Canadeezen verwacht."

De Engelschman lacht onder zijn wijnroode baret. "Wij zijn ze te vlug af geweest", zegt hij.

"Morgen of vannacht komt 'the bulk', de hoofdmacht.

De opdracht van de allereerste bevrijders, die de hoofdstad binnen reden, luidt, dat zij te Amsterdam moeten blijven in afwachting van hun wapenbroeders.

EEZOEK UIT DE LUCHT

Twee Nederlandsche vliegers, die in het verband van de Army-coöperation der geallieerde luchtmacht dienst doen, zijn Zaterdag omstreeks zes uur met hun viermotorige Austin-toestellen neergestreken op de zandvlakte bij de Stadionkade te Amsterdam.

Zij waren even uitgebroken om eenige familieleden te begroeten.

Met groote geestdrift werden zij ontvangen. Het viel hun mee, dat de Amsterdammers er nog niet als wandelende geraamtes uitzien en zij vertelden, dat men in Engeland den indruk heeft, dat wij ons hier tijdens de bezetting moedig hebben gedragen.

Zij lieten gaarne toe, dat de omstanders de cabine der beide vliegtuigen met bloemen versierden, terwijl vooral de dames haar oogen lieten strelen door de sportieve uniformen.

Op hun terugreis - zij vertrokken nog in den loop van den avond - namen zij een vrouwelijk familielid met haar baby mee. Bovendien namen zij op verzoek van de uitgevers als een persoonlijk geschenk voor minister-president Gerbrandy een exemplaar mee van het bevrijdingsnummer van het illegale blad "Klein maar Dapper" en van de nieuwe kranten "Nieuw Nederland", de "Nieuwe Amsterdammer" en het "Amsterdamsch Dagblad".

Op het terrein waren manschappen aanwezig van de Binnenlandsche Strijdkrachten om de orde te handhaven.

Trouw

DE SCHIETPARTIJEN IN AMSTERDAM.

Indien bij onze "trage bevrijding" nog een element miste om het scherpe contrast tusschen vrijheid, vrede en bezetting, oorlog te onderlijnen, dan hebben dit wel de hevige vuurgevechten geleverd, die gisteren, den derden bevrijdingsdag, aan den vooravond van den "Victory-day of Europe", in de hoofdstad des lands, in het centrum en in andere deelen der stad, zijn geleverd tusschen de N. B. S. en diverse Duitsche afdeelingen.

Een ooggetuige vertelt:
"Het loopt tegen drieën. Wij bevinden ons in den muziektent op den Dam en hebben zoo een goed uitzicht op den menigte, die verzameld is. Leden van de N. B. S. en padvindere hebben een gedeelte voor het paleis afgezet, terwijl werklieden ijverig bezig zijn een kleine tribune en een spreekgestoelte te bouwen.

Het enthousiasme is overweldigend. Plotseling klonken een paar schoten. Op hetzelfde moment hebben enkele Duitschers uit de Groote Club een paar mitrailleurs in stelling gebracht en openen het vuur.

De Duitschers, die het Girokantoor bezet hielden, hielpen een handje en zoo doende stond de menigte op Dam en Voorburgwal aan een moordend vuur bloot.

Vanuit onze "schuilplaats" konden wij het heele Damplein overzien en waren getuige van een geweldige paniek. De smalle zijstraten en stegen konden de massa haast niet verwerken en terwijl men steeds maar achteruitdrong, elkaar vertrappend en half bukkend en half loopend over kindercarriëns en fietsen viel, ratelden de mitrailleursalvo's in en boven de vluchtenden!"

Amstelveenscheweg.

Gister aan het eind van den middag openen onverwacht enkele leden van de S. S. vanuit een hinderlaag in het Vondelpark het vuur op langs den Amstelveenscheweg passeerende leden van de N. B. S. In de hierop volgende gevechten, waarbij van Duitsche zijde grof misbruik werd gemaakt van de witte vlag, werd één lid van de N. B. S. gedood en twee gewond, terwijl één Duitscher zijn einde vond.

Snapshots door bevrijd Amsterdam 1 (Eigen berichtgeving)

Maandag, 7 Mei. Sinds drie dagen zijn wij vrij-nog niet heelemaal vrij van alles wat een Duitsche uniform draagt maar wij weten, dat dit slechts een kwestie van uren is. Op elk gezicht, dat men voorbij loopt staat het geschreven: Nederlanders, wij zijn VRIJ!

Ons geduld is wel op een harde proef gesteld bij het wachten op onze "liberators", de Canadeezen. Wij zouden hun zoo graag onze dankbaarheid toonen, door ze hartelijk welkom te heeten. En omdat we toch niet eeuwig op de Berlagebrug kunnen blijven staan, gaan we een rondgang maken door ons Mokum.

Paradoxaal zou men kunnen noemen het tooneel, dat zich den voorbijganger openbaart, wanneer hij langs de Tulpkazerne wandelt: Onder de Hollandsche vlag staat hier namelijk de Grüne Polizei op wacht -maar wij laten het niet meer lang aan hem over, onze vlag te bewaken- spoedig zullen Onze Eigen Nederlanders hiervoor zorgen!

Vermoedelijk zal degene, die vandaag ook op de Ceintuurbaan naast een bioscoop naar de muziek van een pielement stond te luisteren, een tame-

lijken schrik hebben gekregen, toen plotseling een Duitsche auto stopte en een Duitsche officier met een strak gezicht en vierkant kaken - het symbool van den Duitschen soldaat - uit het raampje keek en den muzikant op afgebeten toon beval bij hem te komen. De geschrokken muzikant keek wel erg verbijsterd, toen de officier in questie hem een biljet van f. 25, -- toestak, het portier sloot, zijn auto op gang bracht en met een even strak gezicht weer vertrok!

Een floers van weemoed trekt over onze gezichten, wanneer wij het Weteringplantsoen naderen. Slechts langzaam komt men hier vooruit, want een onafgebroken file van defileerenden brengt onze dapperen, die hier hun leven lieten, een laatste hulde! Begraven onder bloemen ligt hier het eeregraf, de plaats, waar eerst-daags waarschijnlijk ook een monument zal worden opgericht ter nagedachtenis van Neerlands dooden.

Schoonmaak.

De muren van het schoolgebouw aan de Jan van Galenstraat en het plaveisel er omheen, werden gisteren grondig schoongemaakt. Men zag eenige lieden op ladders staan, druk bezig met het verwijderen van allerlei aanplakbiljetten uit een afgesloten periode. Anderen bewerkten met een hark het zand tusschen de straatstenen.

Een zeer talrijk publiek gaf op luide

wijze z'n instemming met dit nuttige werk te kennen, terwijl eenige N. B. S. -ers ervoor zorgdroegen, dat het geheel een ordelijk verloop had en de werkzaamheden op de juiste wijze verricht werden. Het merkwaardige was, dat er blijkbaar geen schoonmaakmateriaal genoeg voor handen was, zoodat de muren met de bloote hand van het vuil ontdaan werden. Maar gezien de ijver van de schoonmaak ging alles zéér vlot!

Zoo zijn de N. S. B. -ers uit Amsterdam West na vijf jaar weer eens iets nuttigs gaan doen. Het gaat nog wat onwennig, maar de N. B. S. -ers blijken uitstekende leermeesters!

DE CANADEEZEN IN UTRECHT

Mussert gearresteerd.

Gistermorgen is een verkenningafdeeling van de 49ste Britsche divisie de opmarsch in Utrecht begonnen, waar een uitbundige vreugde heerschte. "Het enthousiasme van de menschen", zoo schrijft een oorlogscorrespondent, "overtrof nog dat der Parijzenaars".

Een speciale afdeeling werd belast met het opsporen van Ir. Mussert. Ze hoefden niet lang te zoeken, daar hij in zijn hoofdkwartier te Utrecht zat te wachten tot de Britten hem kwamen halen.

(tot zover "Trouw")

AAN HET MALLE MANNETJE MUSSERT.

Intrigantje, dilettantje,
Onverstandje, mal geval,
Arrogantje, dwingelandje,
Kwasterige niemendal.

Nijdig ventje, vals serpentje,
Mal contentje, wat een pech!
Hitler kent je, want hij zendt je
Met een zoethoudertje weg.

Hoe j'ook likte, minzaam knikte,
Je verslikte in een snik;
Hitler wikte en beschikte:
De regeerder, die blijf IK.

Zwartrood schofje, namaakmofje,
Ach wat plof je op de grond!
't Is geen bofje, zoo'n catastrofje,
Zielig zo'n geslagen hond!

Stump'rig stukje, ongelukje,
't Meesterstukje van een klucht,
Sullig krukje, nog één rukje
En je slaakt je laatste zucht.

"HET PAROOL"
EERSTE BULLETIN

Amsterdams Nieuwsbulletin.
No. 212

Snel doorgeven!
Dinsdag, 8 Mei 1945. 8 uur v. m.

HET OPTREDEN DER BINNENLANDSE STRIJDKRACHTEN. - Sinds Zaterdagmorgen werd de B. S. reeds in talloze gebouwen in de stad geconcentreerd, maar gisteren zijn zij voor het eerst actief opgetreden. Wij weten niet of deze acties, alvorens de Canadese hoofdmacht was gearriveerd, in de bedoeling lagen van de Staf der B. S. Hoe het ook zij, terwijl de Canadezen nog op zich lieten wachten, kon men overal groepen met stenguns gewapend uit zien rukken, terwijl Duitse patrouilles nog door de straten liepen. Dit heeft gelukkig niet tot incidenten geleid, want de gevechten in de binnenstad zijn te wijten aan enkele Duitse desperado's, die blijkbaar van mening waren, dat hun lijst van schanddaden nog niet groot genoeg was. In de loop van de middag gingen een aantal groepen van de B. S. over tot het verrichten van arrestaties, veelal op aanwijzing van burgers zonder dat zij daartoe uitdrukkelijk van de centrale leiding opdracht hadden gekregen, zodat een aantal gearresteerden weer moesten worden vrijgelaten. Er waren in Amsterdam Zuid zelfs groepen, die begeleid werden door meisjes met N. B. S. armbanden om. Deze meisjes, van een jaar of 16, hadden tot taak foto's te maken, zoals het heette ter documentatie van het optreden der B. S. Bij andere afdelingen waren meisjes in overalls gestoken en gewapend met pistolen, die daadwerkelijk aan de arrestaties medewerkten. Het is wel zeker, dat het nooit de bedoeling van den commandant der B. S. is geweest, dat vrouwen of jongemeisjes hieraan zouden deelnemen, wel hadden zij tot taak bij ongelukken de eerste hulp te verlenen en voor de maaltijden van de manschappen te zorgen. Ook mochten zij gebruikt worden voor koeriersdiensten, zolang er nog geen sprake was van actieve gevechten. Deze taferelen maken wel een zeer wonderlijke indruk. Toeschouwers die overal verschijnen waar maar even een sensationeel voorval te genieten is, lopen daarbij nog grote risico's ook, daar de arrestaties van de N. S. B. -ers veelal gepaard gingen met het lossen van schoten uit de automatische vuurwapens, zonder dat daartoe een gegronde reden was. Vele jonge kerels van de B. S. vergeten blijkbaar, dat een scherp patroon altijd een scherp patroon blijft. Waarschijnlijk zullen, nu de Canadese hoofdmacht gearriveerd is, de B. S. nog enkele dagen hun medewerking verlenen bij handhaving van de orde en de rust in de stad. Mogen zij echter wel beseffen, dat in vele gevallen hun optreden absoluut wijziging zal moeten ondergaan, daar anders nog wel eens noodeloos slachtoffers zouden kunnen vallen. Een correct en gedisciplineerd optreden zal meer indruk maken dan het veelvuldig gebruik van vuurwapenen.

GÖBBELS LIJK GEVONDEN. - Het lijk van Göbbels en zijn vrouw en kinderen zijn in Berlijn gevonden. Bij onderzoek bleek, dat zij door vergiftiging om het leven zijn gekomen. Het lijk van Hitler is nog steeds niet ontdekt.

OOK NOORWEGEN BEVRIJD. - Na het bericht van de onvoorwaardelijke capitulatie heeft de Noorsche verzetsraad in een radioboodschap een oproep aan de bevolking gedaan de discipline te bewaren en zich tegenover de verslagen vijand waardig te gedragen. Geall. oorlogsschepen zijn in Oslo binnengelopen. Gen. Böhmer, bevelhebber der Duitse troepen, maakte gisteren in een dagorder de capitulatie bekend.

DE STRIJD OP TARAKAN. - Australische en Ned. - Indische troepen hebben het vliegveld op Tarakan bezet. De hoofdplaats is van vijanden gezuiverd, evenals het grootste deel van de petroleumvelden.

VEELBESPROKEN EN VEELZEGGENDE NAMEN:

Geallieerden: "Grote Vijf"

Winston Churchill	- min. pres. en oorlogsleider van Verenigd Koninkr.
Franklin Roosevelt	- president en oorlogsleider van de V. S.
Joseph Stalin	- min. pres. en oorlogsleider van de Sowjet Unie
Charles de Gaulle	- leider der "Vrije Fransen" van uit Londen
Tsiang-Kai-Tsjek	- regerings- en oorlogsleider van China

Andere politici:

Harry Hopkins, Cordell Hull, Summer Wells (U. S. A.); Clement Attlee, Lord Halifax, Anthony Eden (Eng.); W. M. Molotov (U. S. S. R.); P. Reynaud (Fr.)

Generaals:

sir Alexander, lord Gort, sir Wavell, Auchinleck, Montgomery	(Engeland)
Marshall, Mac Arthur, Eisenhower, Patton, Bradley	(U. S. A.)
Timosjenko, Zjoekow, Worosjilow, Boelganin	(U. S. S. R.)
Weygand, Giraud, de Lattre de Tassigny, Koenig	(Frankrijk)

Admiraals:

lord Mountbatten, sir Cunningham, sir Pound (Eng); King, Nimitz (U. S. A.)

NEDERLAND:

prof. P. S. Gerbrandy - min. pres. in Londen na aftreden van -gevluchte- Jhr. de Geer.

mr. E. N. v. Kleffens	- min. van Buitenlandse Zaken.
gen. Winkelman	- opperbevelhebber van Land- en Zeemacht
Tjarda van Starkenborgh	Starkhouwer-Gouverneur Gen. van Ned. Oost Indië
adm. Helfrich en S. b. N. Doorman	- verdedigers van Indië.

Illegaliteit: enkele uit velen,

Drees, Bosch van Rosenthal, van Randwijk, Walr. van Hall, Gerrit v. d. Veen, Johan Brouwer, Johannes Post, Gerben Wagenaar, Gortzak, B. IJzerdraat, Jan Campert, prof. Felden, prof. Oranje, . en . van Hamel, enz.

De As-mogendheden:

Adolf Hitler	- staatshoofd, regeringsleider, opperbevelhebber: "Führer"
Benito Mussolini	- min. pres. en partijleider van Italië: "Duce".
Daron Tojo	- generaal, '41 - '44 min. pres. van Japan.

Enkele topfiguren in Nazi-Duitsland:

Hess - plaatsvervanger, tot '41, van Hitler: Bormann - Hitlers secretaris; Frank - gouv. gen. v. Polen; Goebbels - min. propaganda; Goering - bevelh. luchtmacht; Himmler - leider SS; v. Ribbentrop - min. v. Duitsland; Rosenberg - partijfilosoof; Sauckel - "Arbeitseinsatz"; v. Schirach - Hitler - Jugend.

Generaals:

v. Brauchitsch, Jodl, Keitel, v. Kesselring, v. Kleist, v. Paulus, Rommel, v. Rundstedt.

Admiraals:

Raeder, Dönitz. Deze laatste na dood Hitler, 10 dagen "Führer" in Flensburg

Duitse autoriteiten in Nederland:

Seiß-Inquart - rijkscommissaris; Christiansen - weermachtsbevelhebber; Rauter - hoofd van SS en SD; Lages - SD comm. in Amsterdam.

Voorraanstaande N. S. B. -ers:

Mussert - leider der N. S. B.; v. Geelkerken - plaatsvervanger; Rost v. Tonningen - pres. Ned. Bank; v. Genechten - proc. gen.; Blokzijl - journ.; Feldmeijer - voorman Germ. SS; Anton v. d. Waals - beruchte agent-provocateur.

HET PAROOL

VRIJ ONVERVEERD

JAARGANG No 103

ONAFHANKELIJK DAGBLAD

DONDERDAG 10 MEI 1945

ONVERGETELIJK VRIJHEIDSFEEST OP DEN DAM

PROF. GERBRANDY WAS MET TWEE
AMBTSGENOOTEN AANWEZIG.

De feestelijke gebeurtenis die gistermiddag op den Dam heeft plaats gehad, is uitgegroeid tot een onvergetelijke manifestatie van vrijheidsverlangen en bevrijdingsvreugde.

Onder leiding van Hubert Kuipers zong een koor van vijfduizend jonge stemmen "Wilt heden nu treden", gevolgd door het eenstemmig aangeheven Wilhelmus. Verscheidene malen werden de sprekers afgewisseld door koorzang en telkens onderbroken door luide toejuichingen. Zoo, op een zonnigen Meidag, aan den vooravond van den vijfden herdenkingsdag van den verraderlijken inval in ons land, vierde Amsterdam zijn bevrijdingsfeest en het was een feest, dat ieder die het beleefde voorgoed bij zal blijven.

"SJOERD VAN VLIET" SPREEKT.

Het woord was dan aan dhr. H. M. van Randwijk, voorzitter van het Amsterdamse Werkcomité voor de illegaliteit, in de verzetsbeweging beter bekend als Sjoerd van Vliet. Wij zijn vrij, zeide hij. Wij hebben weer onzen vrijen Nederlandschen bodem onder de voeten. Het is voorbij Amsterdammers, het is eindelijk dan voorbij. Angst en ellende en bitteren nood hebben we gedeeld, nu zijn wij weder legaal, het ondergrondse ligt achter ons en met vreugde schikken wij ons in een nieuwe rechtsorde. Wij, wie zijn die wij?

400 GRAM BROOD EN 1 K.G. AARD-
APPELEN

Voor de week van 14 tot 19 Mei zijn de bonnen A 454 en B 458 aangewezen voor het koopen van 400 gram brood. Er mag, zoo mogelijk, ook deze week op afgeleverd worden.

Voorts is bon 414 aangewezen voor het koopen van één kg aardappelen. Inleveren vóór 16 Mei; aflevering geschiedt terstond na de bevoorrading der winkeliers.

HET EERSTE ETEN UIT
HET ZUIDEN.

Het eerste voedseltransport over den weg uit het Zuiden is Dinsdag avond in Den Haag aangekomen. Het waren tien zware vrachtauto's, beladen met geconcentreerde levensmiddelen, bestemd voor ziekenhuizen, zieken en zwakken. Het Roode Kruis verwacht binnenkort langs dezen weg ongeveer 150 ton te kunnen aanbrengen.

GOERING GEVANGEN

De stem van Amerika maakte heden middag bekend, dat Herman Goering en veldmaarschalk Kesselring door de geallieerden zijn gevangen genomen.

vervolg voorpagina, kolom 1:

Het zijn de stakers van 1942, toen het stil was in de stad, toen er geen tram meer reed, omdat Amsterdam liet weten, dat het tegen de maatregelen vandenonderdrukker als één man in opstand kwam, wij, dat zijn de studenten, dat zijn de professoren en de menschen van de ziekenhuizen, het zijn de onderduikers, die nu hier staan en de Indonesiërs, die naast ons voor dezelfde vrijheid en voor dezelfde democratie streden.

Ik moet hier herdenken al diegenen, die er niet bij zijn, die het zoo graag hadden willen zijn, maar die in hun laatste oogenblik dezen Dam en dit Wilhelmus in een visioen moeten hebben beleefd. Voor Amsterdam denk ik aan Gerrit v. d. Veen, aan Koen Limperg en Sjoerd Bakker en zoo vele, vele anderen. Laten wij voor hen, te midden van deze feestvreugde een minuut stil zijn.

Onder luide toejuichingen herdacht spr. wat Churchill, Stalin en Roosevelt voor den terugkeer van den vrede in Europa hadden gedaan, en wat koningin Wilhelmina, onze grijze vorstin, ver van haar land deed. "Wij hebben", aldus spr. "jaren verloren, en wij kunnen een eeuw winnen". Zich tot de Britsche en Canadeesche autoriteiten wendend, zeide hij: "Samen hebben wij gestreden voor rechtvaardigheid, vrijheid en democratie. Dien strijd zullen wij thans verder strijden en wij hopen dat u ook dan weer onze bondgenooten zult zijn.

NERGENS IN EUROPA ZOO'N ONTVANGST ALS HIER.

Namens de Canadeesche troepen, die de stad zijn binnengekomen, sprak kolonel Bell Irving. Friends, zei hij, zich tot de Amsterdammers richtend, wij zijn blij, dat wij hierheen mochten komen; de meesten onzer zijn lang uit Canada weg. U zult u misschien hebben afgevraagd, waarom wij hier zo laat gekomen zijn, maar het was moeilijk vechten. Echter iedere dag, dien wij hier doorbrachten was goed besteed. Als ik u zoo

zie bent u kennelijk blij, ik wil u wel zeggen; wij hebben nergens in Europa zulk een blijde ontvangst ondervonden. Wij hebben hier ons werk te doen, we zullen het met vreugde doen in uw midden en dan, dan willen sommigen van ons wel graag naar huis.

DUITSCHERS TE VOET NAAR HUIS.

De 120.000 Duitschers, die zich hier hebben overgegeven, hebben een marsch van 200 mijlen voor den boeg "They are going to walk back home on their own flat feet" ("Ze zullen op hun eigen platvoeten naar huis teruggaan"), werd op het hoofdkwartier van gen. Crerar medegedeeld. Maar voordat de Duitschers van hier vertrekken, zullen zij althans een deel van de schade moeten herstellen, die ze hier aangericht hebben - landmijnen lichten, dijken en kanalen herstellen enz. Gedurende den tijd, dat ze nog hier zijn, zullen ze van hun eigen rantsoenen moeten leven. Blaskowitz deelde mede, dat ze genoeg voedsel hebben voor een maand. Hun voorraden zullen het waarschijnlijk langer moeten uithouden. De manschappen worden behandeld als capitulatiesoldaten en niet als krijgsgevangenen; wij zijn dus niet verplicht hun voedsel te geven. Alle Deutsche officieren boven den rang van luit. - gen. zijn vrijgesteld van den marsch naar huis. Zij zullen in vrachtwagens vervoerd worden. Een dezer dagen zal er een circulaire rondgaan, ten einde de Engelsche en Canadeesche troepen op de hoogte te stellen van de te volgen gedragslijnen.

EEN "70.000 - BROODENPLAN".

De "Hulpactie Nederland Breda" in samenwerking met "Zuid helpt Noord" heeft reeds veel gedaan voor de hulpverlening na de bevrijding aan de centra in het Westen. Thans heeft zij een nieuwe actie ingezet en wel het "70.000-broodenplan", waartoe zij medewerking heeft verkregen van de Bredasche bakkers. Als ieder Bredenaar zijn bonnen afstaat voor één brood en die in een busje doet, dat in elken bakkerswinkel is opgehangen, is het plan gelukt. De bakkers hebben toegezegd brooden te zullen bakken en de initiatiefnemers zullen voor het transport zorgen.

PARAAT

BEVRIJDING

Amsterdam vierde zijn bevrijding op ongewone wijs. Meer vlaggen in de straten dan ooit; meer oranje en nationale kleuren in het knooppstgat dan ooit; ononderbroken gejuich voor de Canadezen en Engelsen, die hun auto's hadden volgeladen met ieder, die maar mee wilde rijden; dansen; en na vijf jaar eindelijk het Amsterdamse draaiorgel op straat.

Welk een feest!

Was Amsterdam waarlijk blij? Stellig. Doch nimmer heeft een volk zich er zo rekenschap van moeten geven, dat dankbaarheid de diepste vorm is van blijdschap. In alle vreugde van het heden schrijnt de pijn om degenen, die wij verloren, de onzekerheid over het lot van familie-leden en vrienden in Duitsland, in Polen, Engeland, in Oost en West.

Wij beseffen nog niet hoe blij wij zijn, omdat wij de diepte van ons verlies niet hebben kunnen peilen.

Als de nood het hoogst is, is de redding nabij. Dat staat in de schoolboekjes, waarin verteld wordt over Leidens ontzet. Het staat nu ook gegrift in de herinnering aan onze bevrijding. Want hoger kon de nood niet stijgen Amsterdam had - letterlijk - geen eten meer.

De uitredding is op tijd gekomen. Net op tijd!

Ook daarom is onze dankbaarheid diepe vreugde.

Bijeenkomst van illegale werkers in de Nieuwe Kerk. Een bijeenkomst, geen dienst. Mannen en vrouwen, jong en oud, tezamen op historische grond. Hier zijn Nederlandse vorsten gekroond, hier liggen de grootsten van ons volk begraven, hier zijn in de bewogen dagen de mensen bijeen geweest om troost te zoeken en te danken.

Nu zijn hier de "illegalen". Zij vormen geen kerks gezelschap. Dat blijkt als de toespraak van ds. Buskes met applaus wordt beantwoord.

Het is ook geen protestantse groep. Een katholieke geestelijke verschijnt op de kansel en zegt een gebed tot de moeder Gods. Wonderlijk moment in het leven van een katholiek: in deze katholieke kerk, wellicht als eerste, na vijfhonderd jaar, zulk een gebed uit te kunnen spreken. Zijn wij na amper vijf jaar terreur, al zo ver, dat dit verstaan wordt ook door gelovigen protestanten? Een illegale werker, fel in zijn optreden, raakt een politieke twist punten, die wellicht - of zeker? - nu en vooral op deze plaats onbesproken konden blijven.

En dan zingt de menigte het Wilhelmus. Een groep communisten staat eerbiedig op, maar... zingt niet mee. Hebben de communisten niet geleerd in de dagen van terreur, dat ons volk ondanks alle verscheidenheid in geloof, oordeel, politieke overtuiging één volk is? Hebben zij de historische betekenis en vooral de ontroerende kracht van het volkslied niet geleerd?

VERVOLG BEVRIJDING

Nederland is vrij. De oorlog is met de zege bekroond. Nu moet de vrede worden gewonnen. Dat wil zeggen, dat de wonden, die de oorlog sloeg, moeten helen en dat oud zeer moet worden weggenomen. De leiders van ons volk dienen chirurg te zijn, die de operaties aandurven. Gezwellen van voor de oorlog, gezwollen ontstaan in de oorlog en ... na de bevrijding zullen worden weggenomen. Er is haast bij. Vooral, omdat de laatste soort toeneemt in aantal en omvang, als ware het een epidemie.

Lafheid, halfheid, eigenbaat, verraad openlijk of stiekem gepleegd, mogen de figuren, die op de voorgrond komen niet ontsieren. Het wordt een zware tijd. Ons hart is overvol van dankbaarheid, maar het is nog niet gerust. Wanneer zullen we waarlijk blij zijn?

EEN OVERLEVENDE VERTELT

Op 7 April 's middags werd in ons kamp bekend gemaakt, dat alle gezonde mensen op transport moesten. Waarheen werd ons niet verteld.

Later vernamen wij, dat Theresiënstadt het doel van onze reis zou zijn. Om vier uur 's middags stonden ongeveer 200 mensen aangetreden van de ruim 2000. Bij deze 200 behoorde ook ik. Opgemerkt moet worden, dat ons kamp oorspronkelijk bezet was met 4000 man, maar dat de bezetting door honger en uitputting was teruggelopen tot 2000. Wij mochten alleen dat meenemen, wat we konden dragen, dus dekenrol en een koffertje, rugzak of broodzak. Onze lijdens-tocht begon met een geforceerde mars van 10 km. naar het station Bergen. Daar ontdekten we een lange goederentrein: wagens van ongeveer 40 in getal! Er zouden dus nog meer mensen vervoerd worden, een veronderstelling, die juist bleek want later werd ons transport van 170 man onderweg waren er al enigen bezweken-aangevuld met ongeveer 2200 Hongaren en Polen. De nacht moesten we doorbrengen op het perron, zodat we het nogal fris hadden. De volgende morgen konden we de vee-wagens binnengaan, 60 man per wagon.

Gedurende 6 dagen hadden we niets te eten of te drinken. De reis kostte tientallen doden.

Op Vrijdag 13 April kwamen de eerste Amerikaanse tanks tijdens een verkenning bij onze trein. Zij namen de SS-bewakers gevangen, onze treincommandant inclusief en stelden ons in vrijheid.

Ik dankte God op mijn blote knieën, omhelsde Jan en Alleman, ook enkele Amerikaanse tankbestuurders die zelf ontdaan en dronken van vreugde leken, en huilde, huilde als een klein kind dat een pak slaag heeft gekregen. De Amerikanen deelden ontzaglijk veel levensmiddelen uit om de ergste nood te lenigen.

Toen we 2 dagen later in het Amerikaanse dorp aankwamen konden we zoveel krijgen als we maar wilden.

Vlees, kaas, groente, vet, spek, fruit, worst, boter, koffie, thee, rijst, wijn en likeur. Teveel om op te noemen en te eten.

De meesten waren zo onverstandig om er als wilde dieren op aan te vallen. Hevige buikloop was het gevolg en velen overleefden de duur gekochte vrijheid niet lang. Ik proefde van dit en van dat, nam zelf een borrel maar hield me kalm.

In dit kamp Hillersleben geheten, werden we door de Amerikanen vertroeteld, wat niet verhinderen kon dat er zich dagelijks 10 nieuwe typhusgevallen voordeden,

Een paar dagen later gingen we weer met de trein terug naar Nederland. De ontvangst was enorm. Wij schreeuwden ons schor en moe naar de duizenden, die ons met vlaggen, rood-wit-blauw en oranje enz. aldoor begroetten en bejubelden. Het waren ogenblikken mooier en aandoenlijker, dan ik ooit kan na vertellen.

Het vreselijke echter is dat onze ploeg van 100 Hollanders het restant was van ongeveer 4000 man die in Belsen werden verzameld.

ROOD - WIT - BLAUW

Redactie: R. W. Hollenkamp en Mej. J. G. Spangenberg, Kantoor: Oranje Nassaulaan 71 en 51
Amsterdam-Z.

No. 154, Mei 1945

Platnummer

de tiende
Meidag
van 1940

De tiende Meidag zal ik nooit vergeten,
Hij ligt geborgen in mijn bloed
En kan eerst sterven met mijn eigen leven;
Onthou dat wel, begrijp mij góéd!

Toen mij de burens op die morgen riepen:
"Sta op! De Duitschers zijn in 't land!
Zij kwamen hier, terwijl wij rustig sliepen",
En: "Schiphol - Schiphol! - staat in brand!"

Heb ik - en God zal het moeten erkennen
voor dit mijn hart in diepen rouw -
Gebeden dat die hele moffenbende
In Neerlands wateren verzuipen zou!

Toen hebben zij, die zich "de beste burgers" noemden,
"Door God met heerlijkheid bekleed",
Hun klok van bloed en schand' aan hem geschonken,
Die Rotterdam mishand'len deed.

God en een dode zijn mij tot getuigen,
Zij waren in die strijd mij bij,
En weten hoe ik bad en vocht om waarheid
Voor Nederland - Nu is het vrij!

Maar weet: die tiende zal ik nooit vergeten,
Hij blijft gebrandmerkt in mijn bloed,
En kan eerst sterven met mijn eigen lichaam;
Onthou dit wel, begrijp het góéd!

.. NEDERLANDSE VERENIGING VAN LERAREN IN DE MAATSCHAPPIJLEER ..

Het voorlopige bestuur van de Nederlandse Vereniging van Leraren in de Maatschappijleer roept alle leden, toekomstige leden en belangstellenden op de door hem te organiseren conferentie op 11 april 1970 in de "Tweede Algemene Technische school a. d. Lievevande-Keylaan no. 9 te Utrecht, (vanaf Centraal Station Utrecht te bereiken met buslijn 3; richting Zuilen; halte 'oude gemeentehuis Zuilen') bij te wonen.

Op deze conferentie zullen betekenis en inhoud van het vak in hun relatie tot de belangen van de (toekomstige) docent aan de orde worden gesteld. Als inleider zal optreden. drs. W. Langeveld.

Na deze inleiding zullen per tak van onderwijs de problemen om dit nieuwe vak worden geïnventariseerd. De kosten voor deze conferentie bedragen f. 5, -- de lunch niet inbegrepen.

Aanmeldingen onder vermelding van functie en tak van onderwijs, voor de derde april a. s., door storting op giro 1889654 t. n. v. mevr. drs. E. J. Rutgers van der Loeff-Ober te Leiden. pb. 332.

Het voorlopig bestuur heeft de volgende samenstelling:

dhr. W. Langeveld	; politicoloog (HBO, HAVO, VWO)-voorzitter	
mevr. Hupkes-Cahen	; socioloog	-secretaresse 1
mevr. E. J. Rutgers v. d. Loeff-Ober	; socioloog (MBO)	-penningmeester
mevr. W. Goedhuis-Chardon	; socioloog (P. A., MBO)	-secretaresse 2
mevr. Boon	; lerares (HBO, MBO, LBO)	-bestuurslid
mevr. A. G. v. Hoorn-de Groot	; lerares (MAVO)	-bestuurslid
dhr. B. Westerkamp	; sociaalantropoloog (VWO, HAVO, LBO)	-bestuurslid
dhr. G. Boot	; directeur (MBO, LBO)	-bestuurslid
dhr. H. Verbeek	; geograaf (HAVO, P. A.)	-bestuurslid
dhr. J. P. A. van Beurden	; leraar (medewerker CPC)	-bestuurslid

Inlichtingen telefonisch via no. : 040 - 12110

Voor niet-ingewijden volgt hieronder nog eens de doelstelling:

De vereniging stelt zich ten doel aan maatschappijleer* een met haar betekenis overeenkomstige plaats in het onderwijs te verzekeren, bij alle schooltypen, die het vak op het rooster hebben.

De vereniging staat open voor allen, die op enigerlei wijze betrokken zijn bij het doceren van het vak maatschappijleer op alle typen scholen, ongeacht opleiding, wetenschappelijke discipline, of confessie.

*onder maatschappijleer worden eveneens begrepen vakken als CUMA en maatschappelijk inzicht etc. etc.

